

Vit hegemoni i antirasistiska Sverige

Från homogen rasism till heterogen, hycklande antirasism

När jag först såg dagens ljus, 1950, var en procent av den svenska befolkningen född utomlands. Jag visste det inte då, men landet hade dessutom en gedigen bakgrund av totalt homogent vit befolkning, parat med en rasbiologiskt grundad genuint rasistisk övertygelse om att den nordiska (ariska) rasen var en av de bästa, och måste försvaras och bevaras. Ett rasbiologiskt institut startades redan 1922 i Uppsala, vilket gav Sverige en spjutspetsställning på området. Vi var mycket ovilliga att ta emot judar som flydde nazismen på 30-talet; de kunde utgöra en fara för vår renrasighet. Skallarna på de rasmässigt underlägsna samerna mättes i vetenskapligt nit. En steriliseringslag gällde från 1934 till 1976 (!), som skulle förhindra att olämpliga mödrar degenererade den nordiska rasen med sin avkomma.

Men 1950 hade ändå alltmer kunskap om det nazistiska försöket att förrinta alla judar, och allt vad det innebar, börjat tränga in i det svenska folkets medvetande. Graderingen av mänskligheten i bättre eller sämre raser sågs allt mindre som vetenskapligt bevisad. Och – inte minst – den svenska industrin gick på högvarv och behövde arbetskraft! Invandringen tog fart, vi började importera folk från exempelvis Sydeuropa. Aktsamheten om vår homogena renrasighet fick ge vika – nu gällde det att tjäna så mycket pengar som möjligt och förbättra det svenska materiella välståndet!

Och från att ha varit ett av Europas mest rasmässigt homogena länder, med klar rasistisk framtoning, utvecklades vi till raka motsatsen: ett extremt rasblandat, mångkulturellt land där antirasismen mot slutet av 1900-talet näst intill gjordes till statsideologi. Ja, till den grad att begreppet ras avskaffades ur landets lagtext; någon rasdiskriminering fanns alltså inte, kunde inte finnas, eftersom det inte fanns några raser.

(Definition av *ras*: biologiskt-genetiskt definierade grupp inom en och samma art; olika raser ser olika ut, men kan utan problem föröka sig med varandra (vilket inte olika arter kan)).

Detta att det inte finns några raser gäller Sverige, men inte i övriga världen. Att människor synbarligen tillhör olika raser borde självklart i sig vara fullständigt betydelselöst. Den genetiska skillnaden är minimal mellan t.ex. en svart och en vit person. Och om det möjligen skulle finnas någon skillnad i egenskaper mellan svarta och vita förutom de uppenbara utseendemässiga, så innebär förstås inte detta att den ena rasen är ett uns mera värd än den andra. Dessutom: de individuella skillnaderna är oerhört mycket större än de generellt rasmässiga (om det nu skulle finnas några sådana).

Problemet är emellertid, att ett visst mått av misstänksamhet mot grupper som ser annorlunda ut finns latent hos oss alla. Vi är alla potentiella rasister, kan man säga.

Det gäller framför allt gentemot grupper, t.ex. raser, som vi inte umgås med eller känner så väl. Att ta bort begreppet ras ur språket hjälper inte mot denna tendens till främlingsfientlighet eller rasism. Tvärtom, det kan innebära att vi blir blinda för den. Bättre då att vara medveten om vad vi har inom oss, och bekämpa rasistiska fördomar och generaliseringar med alla medel.

Rasbegreppets tabustatus i Sverige har vidare medfört en ovilja att föra statistik över hudfärgskategorier och specifika minoritetsgrupper. Sådan statistik anses förkastlig och till och med rasistisk (vilket skiljer ut Sverige från flertalet andra länder i världen). Detta har i sin tur lett till brist på s.k. jämlikhetsdata, alltså siffror som visar på hur ojämlikhet och marginalisering drabbar vissa grupper (L&H 2020, s.15-16). Det här gör det svårare att bedriva ett meningsfullt riktat jämlikhetsarbete, eller att ens få syn på de gigantiska skillnader som existerar mellan Sveriges vita och icke-vita invånare på i stort sett alla samhällsområden.

Begreppet ras togs bort i det officiella Sverige, men begreppet rasism vidgades i stället till att gälla i stort sett all nedvärdering eller särbehandling grundad på etnicitet / kultur, religion, kön, etc. Det räckte (räcker?) i princip att kritisera en individ eller grupp som inte tillhör den vita majoriteten för att bli kallad rasist.

Sverige låg i topp vad gäller rasism under mellankrigstiden. Men under 1900-talets sista decennier blev vi alltså i stället världsledande på mångkulturell antirasism (åtminstone i egna ögon).

Det segregerade Sverige

Det kan tyckas som en märklig paradox, att detta antirasistiska, föredömligt invandrarvänliga, mångkulturella land samtidigt idag måste ses som ett av Europas mest genomsegregerade länder. Vit hegemoni råder. Medvetenheten om dessa förhållanden är låg (förträngd?), men strikt rassegregering och etnisk åtskillnad utmärker centrala områden som bostadssektorn, arbetslivet och utbildningsväsendet; ja genomsyrar egentligen hela samhället.

Några statistiska exempel på det segregerade Sverige (L&H 2020, s.12-15):

- Skillnaden i arbetslöshet mellan den infödda befolkningen och de utlandsfödda är den största i OECD, sen 2010-talets början.
- Arbetslösheten bland inrikes födda är 3-4 procent, 25-30 procent bland invånare födda i Asien och Afrika. Till och med adopterade födda utanför västvärlden samt de med en förälder från icke västerländskt land har svårigheter med att etablera sig på arbetsmarknaden.
- 80 procent av majoritetsinvånarna äger sin bostad, dvs. bor i villor eller bostadsrättslägenheter, medan en majoritet av personer med utomeuropeisk bakgrund bor i hyresrätter, ofast i storstäderna, ofta i socioekonomiskt utsatta områden (i fattiga stadsdelar bor ”synliga minoritetsinvånare”; (ibid. s.13)).

- ”Mycket tyder till och med på att Sverige, relativt sett, kan vara ett av de sämre västländerna att leva i för icke-vita, icke-kristna och icke-europeiska minoritetsinvånare, när de sistnämnda jämförs med den överlag välmående situationen som gäller för den vita majoritetsbefolkningen i landet.” (ibid. s.14)
- ”Idag växer endast 1,5 procent av alla majoritetssvenska barn upp i ett fattigt hushåll (Rädda barnen 2018). Det innebär att närmare 80 procent av samtliga fattiga barn och ungdomar i landet numera har utländsk, i huvudsak utomeuropeisk bakgrund.” (ibid. s.14-15)

Befolkningsutveckling och invandring – på gott och ont

Dessa förhållanden är inte smickrande för Sverige, som ett av Europas mest mångkulturella länder. Över en tredjedel av befolkningen (som är 10,5 miljoner, jämfört med 7 miljoner 1950; en ökning med 50 procent under min livstid) har någon form av utländsk bakgrund. (Då inkluderas utlandsfödda, inrikes födda med två eller en utländsk förälder, samt adopterade.) I de tre storstadsregionerna Stockholm, Göteborg och Malmö har över hälften utländsk bakgrund, enligt samma sätt att räkna.

Andelen s.k. synliga minoritetsinvånare, som i huvudsak har utomeuropeisk bakgrund, utgör numera över 20 procent av befolkningen.

Det står helt klart, att en befolkningsutveckling som denna utgör en alldeles enorm förändringsfaktor för ett land – *på gott och ont*. Att påstå att invandring är enbart bra eller enbart dåligt, är att göra det alldeles för enkelt för sig. Faktorer som påverkar hur det ska gå med integrationen för dem som flyr eller flyttar från sitt hemland till ett främmande land kan vara: Varifrån kommer de? Varför kommer de? Hur många är de? På hur kort/lång tid har immigrationen skett? Vilken utbildning har de? Klass? Kön? Ålder? Ras? Etnicitet? Religion? Politiskt styrelseskick i det land de lämnat?

Vad gäller landet som tar emot och dess invånare finns viktiga variabler som: Möjligheter till språkinläring? Bostäder? Arbete? Ras? Etnicitet? Religion? Materiell standard? Politiskt styrelseskick? Attityder?

Räcker det med integration mellan de som kommer och de som tar emot? I vilken utsträckning är det önskvärt med assimilation rentav? Mottagarna har en *skyldighet* att ta emot dem som kommer med tolerans och öppet sinne. Mottagarna har *rättighet* att kräva att de som kommer följer svensk lag. De som kommer har *rättighet* att i rimlig mån få vidmakthålla sin egen kultur. De som kommer har *skyldighet* att följa svenska lagar. De måste också anstränga sig att lära sig svenska så bra som möjligt, och så småningom söka arbete i Sverige.

Var och en med någorlunda sakliga, icke ideologiskt, icke rasistiskt färgade ögon kan se att utan invandrad arbetskraft skulle viktiga samhällssektorer i Sverige som äldrevård, barnomsorg, sjukvård, logistik (busschaufförer), restaurangnäring, lokalvård, m.fl., få stora problem, om inte klappa ihop fullständigt. Infödda svenskar vill inte ta dessa nödvändiga men ofta sämre betalda jobb.

Invandringen har berikat Sverige på oräkneliga sätt, kulturellt, socialt, arbetsmarknadsmässigt, etc. Fram till och med slutet av 1900-talet fungerande också integration och assimilation, om inte perfekt på långa vägar, så dock någorlunda väl. Men på 2000-talet har läget förändrats, inte minst efter ”den stora flyktingkrisen” 2015, då 163.000 sökte asyl i Sverige.

Och situationen idag, 2023, är, som beskrivits ovan, hårt ansträngd. De socioekonomiskt utsatta områdena i våra städer, med en kraftig överrepresentation av boende med utomeuropeisk bakgrund, tenderar alltmer att få drag av parallellsamhällen. De är också grogrund för en accelererande våg av gängkriminalitet. Skjutvapenvåldet ökar kraftigt i Sverige, samtidigt som det minskar i övriga Europa. De hårt segregerade arbetsmarknads-, bostads- och utbildningssektorerna spelar stor roll i detta.

Vare sig man räknar med ras, etnicitet eller klass; eller alla tre: I ett genomsegregerat, alltmer ojämlikt samhälle hamnar de som ligger mest illa till, dvs. icke-vita, invandrare (främst från länder med maximal ”olikhetsfaktor” i förhållande till Sverige: Afghanistan, Somalia, Syrien, Etiopien, Eritrea, Afrika söder om Sahara, osv), i lägsta underklassen. De kan inte språket, känner inte till svenska förhållanden, de har låg utbildning, de har ofta satsat allt de har för att komma hit, osv. Och de hamnar i stor utsträckning i städernas utsatta områden (som t.ex. Norrby och Hässleholmen i Borås). Och väl där förstärks den onda cirkeln, chanserna till god integration minskar, riskerna för fattigdom eller kriminalitet ökar. Kriminalitetsrisken är dubbel: Om man inte är en ung man och själv blir gängkriminell, så blir man i vilket fall garanterat svårt plågad av den kriminella aktiviteten, bara genom att man bor i dessa utsatta områden.

Det är ingen slump att vi har fått ett starkt invandrarfientligt parti, Sverigedemokraterna, som på bara drygt ett decennium blivit ett av Sveriges tre största politiska partier. Världens största parti med klar nationalsocialistisk bakgrund... (L&H 2020, s.10)

Och, som en god vän påpekade nyligen, allt det här sammanhänger inte minst med de ständigt ökande sociala klyftorna i vårt land; ojämlikheterna växer snabbare i Sverige än i jämförbara länder.

Vad borde göras?

Ja, kan vi göra för att försöka vända utvecklingen? Ja, just det, *försöka vända utvecklingen så att det åtminstone går åt rätt håll*– någon ”quick fix” finns inte, det ska vi ha klart för oss.

Nedan har jag listat ett antal åtgärder som jag tror skulle vara bra att vidta; en önskelista snarast:

- Avskaffa de segregerande friskolorna.
- Förskolor och skolor skall obligatoriskt ha minst 30 procent svenskspråkiga elever. Om inte så är fallet måste åtgärder vidtas; bussning av barn t.ex.
- Alla aktiviteter som innebär att majoritets- och minoritetssvenskar möts måste prioriteras och understödjas.
- Mimilön införs, eventuellt medborgarlön.
- Maximilön införs; ingen skall få tjäna mer än en miljon om året, efter skatt.
- Inför fastighets-, arvs- och gåvoskatt igen.
- Varierat bostadsutbud i de utsatta områdena. Kanske göra som i Danmark, riva och bygga nytt.
- Begränsa invandringen till endast asylinvandring från krigsområden. Vi måste först ta hand om dem som redan är här innan vi kan ta emot fler.
- Anhöriginvandring begränsas till föräldrar och barn.
- Noll arbetskraftsinvandring.
- Effektiva gränskontroller.
- Permanent uppehållstillstånd för alla som redan vistas i landet. Tvinga ingen som bosatt sig här att återvända till hemlandet.
- Amnesti till alla papperslösa invandrare.
- Svenskt medborgarskap efter fem år, kopplat till vissa språkkrav och samhällskunskapskrav.
- Gratis språkundervisning för alla.
- Prioritera att ge kvinnor språkundervisning, utbildning, jobb.
- Motarbeta den s.k. hederskulturen med alla medel.
- Förbjud sådant som koranbränning. Det är yttrandefrihet in absurdum. Yttrandefrihet innebär inte att man måste få utföra sådana avsiktligt provocerande handlingar. Det är hets mot folkgrupp.
- Däremot skall alla tendenser till religiös fanatism motarbetas – åtminstone inte ges bidrag till!

Många (de flesta?) av dessa åtgärder är med säkerhet ”politiskt omöjliga”, som det heter. Ja, man kan bli pessimist för mindre. Det talas mycket om fler poliser och hårdare straff, och ja, visst kan det vara nödvändigt och bra. Men det innebär bara att angripa symptomen, inte de underliggande orsakerna till situationen.

Avslutningsvis

Vi skall naturligtvis inte tillbaka till ett renrasigt, homogent Sverige, så som under mellankrigstiden. Det är både vansinnigt och omöjligt på alla sätt.

Men vi kan heller inte fortsätta låtsas vara världens mest antirasistiska, invandravänliga land, och välkomna alla som vill att komma hit – bara för att bli segregerade, undertryckta och utsatta för rasism och gängkriminalitet. Det är inte det att svenskar är mer rasistiska än andra. Problemet är snarare att *vi tror att vi är bättre än andra* på det här området. Vi är välkomnande och toleranta så länge det handlar om läpparnas bekännelse – men vi skulle aldrig i livet bosätta oss i ett sånt där utsatt område... Och vi kräver näst intill perfekt svenska, minsta brytning låter misstänkt...

Och vi måste sluta kräva att man måste vara vit för att kunna vara en riktig svensk... De demografiska förhållanden som nu råder i landet gör en sådan inställning i det närmaste absurd... (L&H 2020, s.93).

Vi ser inte, är inte medvetna om den vita hegemoni som råder i dagens Sverige.

Vi måste bekämpa rasistiska attityder inte bara hos andra, utan också hos oss själva. Vi måste sluta tro att Sverige är bättre än alla andra länder. I stället måste vi se den vita hegemoni som råder på bostadsmarknaden, i arbetslivet, inom utbildningsväsendet. Vi måste försöka bryta denna segregation, och vrida utvecklingen i riktning mot ett mer jämställt och rättvist samhälle. Det skulle alla vi som lever och bor i Sverige må väldigt gott av – undanskuffade minoriteter naturligtvis, men också – och inte minst – den privilegierade vita majoriteten.

Frågan är bara hur fan det ska gå till...?

Referens:

Impulsen till att skriva den här texten fick jag via läsningen av Catrin Lundström & Tobias Hübinette 2020, *Vit melankoli. En analys av en nation i kris* (L&H 2020)